

Natuur rond het Markdal

Info: 06-40007219

Wormen en wurmen

We duiken de grond in. En komen dan bij de krioelende 'ingewanden van de aarde' zei Aristoteles. Tenminste als het een gezonde bodem is. Want dan zijn er veel wormen. Daarom steken moderne boeren ook geregeld een spa in de grond. Om hun wormen te tellen! Hoe meer wormen, hoe gezonder de grond! Grond die overbemest is en geregeld gangbaar bewerkt is met zware landbouwvoertuigen is slecht voor de wormen. Want de bodem met de helft lucht en water wordt zo leeg geperst. Is dus ook niet meer poreus en luchtig.

Dat bleek bij de lange regenperiode van het najaar een groot nadeel. Die geplette grond kan geen water meer absorberen en dat stroomt dus direct de Mark in. Met extra waterstandverhoging. De luchtige bodem kan daarentegen veel water absorberen. En is ook nog eens goed voor de structuur van de grond. Gelukkig propageren de landbouworganisaties en duurzame boeren steeds meer het belang van een gezonde bodem, maar het vraagt nog tijd voordat het 'oude' denken losgelaten is.

Wormen helpen bij gezonde grond en ze komen wereldwijd het meest voor in een gematigd klimaat met veel regen, dus wat een bof voor Nederland! Vooral de klei- en veengebieden zijn lustoorden voor regenwormen. Met wel duizend wormen per vierkante meter. De naam regenwormen zegt al dat ze van regen houden. Door dat getik van de regen

komen de regenwormen naar boven, om te paren! Dat weten de meeuwen die al trappelend het geluid van de druppels na doen en zo de regenwormen naar boven lokken. Probeer dat als mens maar eens!

De meest voorkomende en grootste regenworm heet officieel de 'blauwkopworm' van wel dertig centimeter lang. Dus een lekkere hap voor elke trappelende meeuw, maar de blauwkopworm (of 'dauwpier') komt niet voor niets van zo'n drie meter diepte naar boven om zich daar in plaats van te paren te laten pakken! Hij heeft een platte staart waarmee hij/zij zich kan verankeren in de grond als een meeuw aan zijn kop zit te trekken. Totdat die moe wordt, of de grond mee ingetrokken wordt? Daar zijn geen foto's van...

Met al dat gewoel zijn de wormen naast de 'ingewanden' van de aarde ook echte 'bodemingieurs'. Ze vreten zich door de grond, voeden zich met het onmisbare organisch materiaal, houden de grond luchtig en zorgen met hun gangen dat bomen en planten makkelijk kunnen wortelen. Water en zuurstof voeden weer de schimmels en bacteriën die het organisch materiaal omzetten in onmisbare mineralen. Voor goede grond is het recept: men neme 50 % lucht en water, 45 % zand, klei, leem, 5 % plantenresten/paardenmest en top het natuurlijk af met handen vol wormen. Voor meer wetenswaardigheden zie de Canon van Nederland van Dick de Vos. Bij gebrek aan een ondergronds fotoestel deze keer helaas geen bijbehorende foto van al dat onderaards gewurm.

*Blindertellen begonnen. Ook voor de zeldzame mooie Keizersmantel?
Foto: Ellen Rijken.*

Markandalletjes

* Per 1 april veel vlinders te zien. Winter is voorbij. Ook IJsvermaak pompt baan leeg.

* Behoud Landgoed 't Hout en Trippelerberg. Informatieve fietstocht. Zaterdag 6 april. 14u30-16u30. Tegen plan gemeente voor industrieterrein. Ten koste van '1000 eikenbos', natuur, Aa of Weerijns en ooievaars. Terwijl benuttingsonderzoek gemeente minstens 50 ha ruimte aangeeft. Start : Boerderij Prinsenhoeve. Dr.

Batenburglaan 194. Breda. Aanmelden milieuverenigingdegroenekoepel@gmail.com. Zie o.a. website IVN Mark&Donge.

Koppeltje Kemphanen. Nog zonder pronkkraag. Foto: Ria Lambregts

Vlaanderen steeds dichterbij. Scipio van Lierop. Donderdag 11 april. 20u. Aanmelden: lezingen@westbrabantsevwg.nl. De Wegwijzer. Steendorpstraat 2. Breda.

* Vlindertelseizoen gestart per 1 april. Gaan we weer ergens een zeldzame Keizersmantel zien?

* Paasmaandag, mooi weer, veel waarnemers, veel vogels. Bleekede Heide tankstation voor trekvogels. Eerste twee Fitissen! (Ria Lambregts). Regenwulpen (Kees Noijens, Stijn Leestmans). Baltsende Veldleeuwerikken (Stijn Leestmans, Jan van den Berg). Twintig Boerenzwaluwen, Cetti's Zanger (Dirk Yzewyn). Drie Kemphanen (Ria Lambregts, Kees Noijens). Merkske: nestelende Havik (Wout Vanschoonbeek, Remco Hanssens), twaalf Raven, steeds minder zeldzaam (Henk Sol). Drie baltsende Fitissen! (Peter Krijnen). Markdal: zeven Watersnippen, twee Scholeksters en IJsvogel (Ria Lambregts). En Vlechthaag slaat aan!

Joop van Riet – natuurgids IVN Mark&Donge

* Inloop info GGA aanpak Ulvenhoutse Bos. Woensdag 10 april. 16-20u.

Koetshuis Anneville. Annevillelaan 101. Ulvenhout.

* Themabijeenkomst Vereniging Markdal duurzaam&vitaal over recreatie. 22 april. 20u45. Pekhoeve-Ulvenhout. Afttrap door voorzitter Hans de Vries. Wat zijn onze uitgangspunten, waar staan we nu? Discussie over dilemma's etc. voor verantwoord recreatief medegebruik. Andere partijen zijn ook gevraagd hun mening te geven.

* Lezing: "Insecten het fundament van biodiversiteit". Door Wim Klein.

Donderdag 11 april. 20-22u. Verzoek: neem een insect, dood, levend of foto mee! Cultureel Centrum de Boodschap. Nassaulaan 62-64 Rijen. Natuur en Landschap Gilze-Rijen. Natuurplein de Baronie.

* Lezing over Oehoe's. Komen vanuit